

Sotahuutomme Maaliskuulla:

Toverittaren Tilaajamäärä Kymmeneen Tuhanteen!

MITÄ SINÄ OLET TEHNYT TÄMÄN VIIMEISEN PONNISTUKSEN ONNISTUMISEKSI?

JOKAINEN TÄMÄN LEHDEN LUKIJA PITÄNEE KUNNIA-ASIANAAN HANKKIA YHDEN UUDEN NTILAUKSEN TOVERITTARELLE MAALISKUUN AJALLA.

JOLLETTE TAPAA ASIAMIEHIÄMME, NIIN LÄHETTÄKÄÄ TILAUS SEURAAVALLA TILAUSLIPULLA:

TOVERITAR,
Box 99, Astoria, Ore.

Lähetätkää Toveritar ... vuodeksi osotteella: .....

Rahaa ... dollaria ... senttiä seuraa tässä mukana.

Mustaa ja vaikeaa

Kirj. Helmi Mattson.

(Jatkoa)

Maria ihaili Otiljaa, kun hän jakoi pysyä iloisena, ei nöyrytynyt rouvalle erikoisesti, otti kaikki asiat kevyästi, oli ennen kaikkea elämäntaitoinen, nuorekas ja aina hyväntuulinen ja puheleva.

Almasta ei hän pitänyt niin paljon, vaikka ei häntä erikoisesti moittinutkaan.

Tyttö oli alvan Otiljan vastakohde. Hiljaiseen oleskeli, puhui harvoin, senkin ylimielisesti. Kotona oli joutosjat, enimmäkseen istuen kädet ristissä ja huokailien. Milloin ulos mentä, ohjasi askelensa kirkkoihin, tai pelustusarmeijan kokouksiin eli teotiliseuran huoneustoon.

— Kuiva vanhapika, tapasi Otiljaa lähtä irtistellä. — Pelkää miehiä, tienee pelännyt ikänsä, kun on noin vanhaksi yksin jäänyt. Kun on liikkoksi jumalinen, eivät miehet uskaltaneet yrittää ollenkaan.

Alma olikin olevinaan uskonnollinen, vaan ei tiennyt itsekkään mitä lailla parhaiten kannatti. Hän kapusi ja kolusi kaikissa laikoissa yhtäältä.

— Se puuttuu, ettei hän ryssäkirjeissä kulle, viisasteli Otilja.

Näistä asioista tyttöjen kesken oli usein kahinausta, mutta viimeaikoina saatiin hyvin, päästen pulmasta silloin, että kumpikin heistä kulki omilla teilloilla.

Rouvan suosiota Alma etsi, saamalla sitä silti erikoisemmin.

Otilja oli viikkelämpä ja huomautusvoimempi kaikissa asioissa, niin hän saavutti suosion; sitä enempi pyytelemättä.

Sitä oli Alma Otiljalle kateellinen. Jos tilaisuutta ilmestyi, koetti hän löytää mahdollista, virittää epuluotannusta Otiljaan ja salaisesti aina tapasi rouvalle, sen kuin voi.

Sitä ei Otilja tiennyt, vaan Maria oli sen pannut usein merkille, kun ei Alma ymmärtänyt häntä erikoisemmin varoa.

Joskus teki Marian mieli vihjasta siltä Otiljalle, mutta ei uskaltanut.

Pelkäsi saattavansa aikaan suurempaa häiriötä ja vain vahingoittavansa itseään. Maria koetti pysyä molempien suosiossa, että ei joutuisi kieltelyyn alaiseksi. Siten pelkäsi menettävänsä työpalkkansa ja sitä hän ei tahtonut.

Häntä kylliksi löi lusikka korvalle — hän tapasi näin sanoa — vaikka ei pitänyt työpalkkansakin.

Päinvastoin, koetti hän herättää säälin tunnetta työssä kertomalla onnettomasta asemastaan elättäessään kahta lastaan kovalla työllä. Otiljassa hänen elämäntarinansa herätti melkoista myötätuntoa. Naurava tyttö sai vedet silmiinsä kuullessaan Marian suruista, Salmon Oksaan tapaturmaisesta kuolemasta ja muista kovista kokemuksista.

Tyttö itseksensä päätti kertoa, so-pivan ajan tultua, rouvalle, missä asemansa heidän pyykkärinsä on.

Jos rouva mahdollisesti avustaisi lasten kasvattamista ja kouluuttamista. Millä tuulella hänkin sattui olemaan, se hyväntahtoisuus enimmäkseen riippui siitä.

— Maria on liian ujo ja nöyrä, hän ajatteli.

— Tuollaisesta raatamisesta sietäisi saada palkkaa enempi, että edes hiukan paremmin eläisi, mutta hän pelkää menettävänsä senkin ansion, jos kapinoi.

— Jumalaan hänkin turvaa köyhyydessään! Kuulisipa Obergin August hänen juttunsa, niin jo Maria saisi opetusta, hänkin! Mitenkä se August lauloikaan:

— Rikkailla on ja kylliksi riittää, vaan köyhä se almuista jumalaa kiittää. Xiä kiittä, äläkä pyydä, vaatimaan meillä on kylliksi syytä!

— Mikä se semmoinen jumala on, joka ei ihmisen elämään hiuskarvan verran kaivoa, vaikka sanotaan hänen ehtivän joka paikkaan! Mitä surkeampi ja köyhempi on, sitä lujempi usko hänellä on tuohon olemattomaan, tunteettomaan. Mikä ne rukoukset auta, eivätpä nuo auta Mariaakaan. Elämä ei ole tuo valsiunalle ja taivaasta apua pyytää.

Näin mietiskeli Otilja.

Eunen hän usko itsekin, mutta nyt oli August sen jo saanut hänelle selvitettyksi, että työläisen on ensiksi vapauduttava uskonnon kahleista, sitten vasta hän muille elämänsä kysymyksille silmänsä aukaisee. Vasta sitten hänessä luol.katietoisuus kypsyy ja uudet aatteet sijaan saavat.

Otiljassa oli kehittynyt valsto, joskaan ei vielä tietoisuus, siksi hän usein näitä kysymyksiä mietiskeli. Toisinaan oli hänen vaikea ymmärtää mitä kaikkea August milloinkin tarkoitti. Niitä hän sitten yksin ollessaan jählestäpäin ajatuksissaan selvitteli.

Välillä hän yhtäkkiä kysyi Marialta milloin mitään, niin että Maria vallan usein hölmistyi.

Joskus saattoi hän kysyä kesken kaikkien tuihtujen:

— Kuinka Maria usko näin lu-jasti jumalan olemassaoloon, vaikka häntä ei kukaan ole nähnyt?

Tai taas seuraavasti:

— Luuleeko Maria, että köyhyys on pakollista, kun kerran toisilla on ylenmäärin rikkautta?

Pitempiin keskusteluihin ei aina ollut alkaa syventyä, sillä tytön täytyi mennä alituisen, oli oltava joka hetki valmiina täyttämään rouvan käskyjä ja kutsuja.

Mutta iltsin, kun Maria palasi Ki- naporin ja heittäytyi levolle kovalle vuoteelleen, ei uni tahtonut tulla silmiin, vaikka ruumista väsymyksestä pakotti, vaan tytön kysymykset kiersivät aivoissa.

— Onko köyhyys pakollista, kun kerran toisilla on ylenmäärin rikkautta?

— Kunpa sen tietäisi.....

V LUKU.

Talvi kului, kevät ehti, kesä pois vierähti ja syksy satelneen ja sumuineen taas eteen ehti.

Rikkailla, parempiosaisilla, onnellisilla ihmisillä jäi muistojen kirjaan kauniita, valkeita lehtiä, eletystä ajasta.

Suurkaupungin elämä kalkkine nautintoineen ja huvin pyörteineen oli heidän käytettävissään.

Heillä oli tilaisuus täyttää hartaimmat mielihalunsa ja tyydyttää nautinnon kaipuunsa.

Entäs köyhät?

Heidän päivänsä kuluvat huomauttamatta harmaassa yksitoikkoisuudessa. Ja silloin, kun hämy alkoi päiväksi selvittyä ja aamurusko talvaalle ilmestyä, piti heidän olla valmiit raadantaan.

Ja heidän muistojen kirjansa täytyivät vain harmalla lehdillä, joihin merkittiin pihvistä päiviä ja raskasta työtä.

Näiden osattomien joukossa oli Leski-Maria.

Hän oli raatanut päivästä päivään, kulkien säännöllisesti joka aamu työpalkkaansa Wikströmille ja illalla myöhään saman matkan takasin.

Lauhustavin askelin hän jo kulki. Keski-ikäinen ihminen oli vähässä ajassa muuttunut vanhaksi naiseksi.

— Mikä hänet riudutti?

— Verhojen puute, ravinnon puute ja liikarastitus!

Nyt, sateisena syksy-iltana, päästyään pieneen asuntoonsa, hän tunsi entistä enemmän väsymystä.

Alkoi pahoinvointiaan ja viluttamaan rajusti.

— Herra Jumala! Mikä hänet nyt peri? Taitaa elämä tähän loppua.....

Lapset itkien säällivät äitiä.

Raukat!

Maria käski Doran lämmittämään hänelle vettä ja katselemaan syötävää itselleen ja Joppelle, jos oli enää jotain jällellä. Xiti ei nyt mitenkään jaksanut.

Hänen täytyi mennä vuoteeseen, muutoin ei hän kykenisi aamulla lähteä työhön.

Aamu selkeni päiväksi, mutta vielä ikään ei Maria jaksanut nousta vuoteesta.

Hän koetti väkisin ponnistaa ylös, vaan tuntui kuin vuode olisi pitänyt häntä kiinni.

Prässä takoi, humisi, korvia särki ja ruumista pakotti.

Ei hän nyt jaksanut työhön käydä.

Ei sittenkään, vaikka työpalkkansa menettä.

— Hän makaisi tämän päivän, ajatteli Maria. Saisi tarpeekseen levätä, kun lapsetkin ovat pois metelöimästä. Illoksensa ajatteli että olipa raatamisesta toki ollut se hyöty, että sai lapsensa kouluun.

— Kyllä sitä nyt olisi taas mennyt eteenpäin, kunhan vain paransi.

Ennen kouluun lähtöä meni Dora Wäänäsen muorille sanomaan että äiti on nyt vähän kipeä.

— Jos niinkuin Wäänäsen täti kävisi katsomassa, kun kerkiää. Äiti oli niin pyytänyt, selitti Dora.

— Wikströmillä ihmeteltiin, kun Mariaa ei alkanut kuulua. Maria tuli aina tavallisesti hyvin täsmälleen.

Ei kuulunut.....

— Olisikohan jokin tapahtunut vaimo-paralle? Ei kai, hän muuten. Otiljaa erikoisesti huoletti ja epäilytti. Hän oli kiintynyt Mariaan, löytäessään hänessä ihmisen, jolla — kärsimyksien saartaessa — oli säilynyt jalo ja puhdas luonne sekä hyvä vastaanottavainen sielu.

Ensi aikoina Wikströmille tullessa oli Maria paljon arempi ja hiljaisempi, mutta tyttö hilpeydellään sai Mariankin välistä innostumaan ja samalla avaamaan sydäntään. Heistä vähitellen tuli hyvät ystävä.

Jatketaan.

Tuleeko naapurillesi Toveritarta? Jos ei, kauppaa sitä hänelle.

Kaksi tärkeää kirjaa työläis-kodeissa

—OVAT—

SYÖMINEN VOIMAKKUUDEN LÄHTEENÄ

Kirj. Bernard Macfadden, hinta 50c

—JA—

ALASTOMUUS

Kirj. Ungervitter, hinta 75c